

Maailmanperintöluetteloon esitetty seuraavia kohteita

Valtioneuvosto on 13. 9. 1990 hyväksynyt opetusministeriön esityksen, joka koskee Suomen kulttuuriperinnön suojelukohteiden esittämistä Unescon Maailmanperintösopimukseen liittyvään Maailmanperintöluetteloon.

Arkeologiset paikat:

Lappi Tl, Huiluvuori, pronssikautinen hautaröykkiöalue

Huiluvuoren kalmistoalue on laajin, monipuolisin ja ehjin Itämeren rannikkoalueen skandinaavisen pronssikauden muistomerkki. Se on ainutlaatuinen esimerkki yli 3000 vuotta sitten eläneiden ihmisten kulttipaikasta ja liittyy uuteen uskontoon, auringonpallontaan, joka tällöin levisi Skandinaaviasta Suomen rannikkoalueille. Muinaisjäännöskokonaisuudessa yhdistyvät yksittäisten rakennelmien mahtavat mittasuhteet ja luonnonympäristön jylhä arvokkuus.

Valkeakoski, Rapolan muinaislinna ja ympäröivä kalmisto

Rapolan rautakautisessa muinaisjäännöskokonaisuudessa yhdistyvät ainutlaatuisella tavalla merkittävät kulttuurihistorialliset ja luonnonsuojelliset arvot. Yli 2000 vuotta yhtäjaksoisena jatkuneen asutuksen katkeamaton historia näkyy paikan ainutlaatuisessa maisemassa, jossa kohtaavat jylhä harjuvuono ja Vanajavedelle avautuvat näkymät, rautakauden elämästä ja pakanallisista hautauksista kertovat muinaisjäännökset ja keskiaikainen kirkko sekä vanha agraarimaisema ja kartanoiden pihapiirit.

Hanko, Hauensuoli, saaren kallioon hakatut vaakunat ja nimikirjoitukset 1500-luvulta lähtien

Hangan Hauensuolen kalliopiiirrosalue käsittää usean sadan vuoden ajalta peräisin olevan yli 400 kalliopiirosta käsittävän alueen. Muinaisjäännös, joka on ainutlaatuinen Itämeren historiaan liittyvä dokumentti, on laajin, parhaiten säilynyt tilapäisten satama-

paikkojen yhteyteen tehdyistä piirroksentistä.

Rakennusmuistomerkit ja rakennusryhmät:

Rauma, Vanha Rauma, keskiaikaisperäinen kaupunginosa, jonka rakennuskanta on pääosin 1700—1800-luvuilta.

Keskiajalla perustettu Vanha Rauma on laajin Pohjoismaissa yhtenäisenä säilynyt puukaupunkialue.

Puukaupunkien asema Euroopan kaupungistumiskehityksessä on ollut merkittävä, mutta puukaupungit ovat hävinneet Pohjoismaita lukuunottamatta. Vain Pohjoismaissa on tiedotettu puukaupunkien suojelun merkitys.

Vanha Rauma on erittäin elinvoimainen asuin-, työpaikka- ja liikealue, joka on kaupunkikuvaltaan yhtenäisen.

Helsinki, Suomenlinna, 1747 perustettu saarilinnointus asuntoalueineen, kasarmeineen ja telakoineen

Helsingin edustalle v. 1747 perustettu Suomenlinna, »Pohjolan Gibraltari», on eurooppalaisen sotaisen val-

tapolitiikan, kehittyvän linnoitustekniikan ja ajanmukaisen arkkitehtuurin komea muistomerkki. Rajamaan linnoituksena se on toiminut sekä Ruotsin linnoituksena itään että Venäjän tukikohtana länteen ja se säilytti puolustuksellisen merkityksensä II maailmansotaan asti. Nykyisin se on tärkeä kulttuurimuistomerkki, vireä kaupunginosa sekä matkailu- ja virkistysalue.

Petäjävesi, vanha kirkko, 1764 valmistunut puukirkko

Petäjäveden vanha kirkko on talonpoikaisen rakennustaidon ja kansanomaisen arkkitehtuurityylin sovellutuksen merkittävä muistomerkki. Se edustaa ainutlaatuisella tavalla pohjoisten havupuualueiden luontaisen materiaalin mukaista, erittäin kehittyntä hirsirakennustekniikkaa ja siinä yhdistyvät perinteinen rakennustekniikka sekä renessanssin ja gotiikan vaikutteet.

Museovirasto esittää inventointiluetteloon arkeologisiksi paikoiksi Huiluvuoren (Lappi Tl), Rapolan muinaislinnan ja ympäröivän kalmiston,

Lappi Tl. Huiluvuori. Valok. P. Kankkunen 1990. Museovirasto.

Hauensuolen (Hanko), Kastellin, ns. jätinkirkon (Pattijoki), Astuvansalmen kivi- ja pronssikautisen kallio- maalauksen (Ristiina) ja Ukonsaaren, saamelaisten palvontapaikan Inarinjärven saarella (Inari) sekä rakennusmuistomerkeiksi ja rakennusryhmiksi Vanhan Rauman (Rauma), Suomenlinnan (Helsinki), Petäjaveden vanhan kirkon, Olavinlinnan, 1475 perustetun puolustuslinnan (Savonlinna), Verlan puunjalostustehtaan koneistoineen ja ympäristöineen 1800-luvun lopulta.

Maailmanperintöluetteloon museovirasto esittää tässä vaiheessa seuraavat kohteet: Huiluvuori, Rapola, Hauensuoli, Vanha Rauma, Suomenlinna ja Petäjaveden vanha kirkko.

Kulttuuriperinnön suojelukohteiden valinnassa on oltu yhteistyössä muiden pohjoismaiden kanssa. Kolmessa pohjoismaisessa kokouksessa on pyritty selvittämään aikakausittain kullekin pohjoismaalle ja koko alueelle luonteenomaisia piirteitä ja valitsemaan edustavimmat kohteet. Samalla on pyritty välttämään päällekkäisyyttä. Suomen kohteiden valinnassa on pyritty lisäksi yleispätevyyteen, joskin kansallinen näkökulma on myös esillä.

Suomi ratifioi Unescon yleiskokouksen vuonna 1972 hyväksymän

Sääksmäki. Rapolan linnavuori. Valok. Sakari Pälsi 1923. Museovirasto.

yleissopimuksen maailman kulttuuri- ja luonnonperinnön suojelemisesta 13. 2. 1987 (Suomen asetuskokoelman sopimussarja n:o 19/87). Sopimus astui voimaan Suomen osalta 4. 6. 1987. Sopimuksen tarkoituksena on kansainvälisen yhteistyön avulla suojella yleismaailmallisesti erityisen arvokasta kulttuuri- ja luonnonperintöä. Lähtökohtana on ajatus, että kansallinen kulttuuri- ja luonnonperintö on ihmiskunnan yhteistä maailmanperintöä, jonka arvokkaimman osan säilyttämiseksi koko kansainvälinen yhteisö on velvollinen yhteistyöhön. Yleissopimus luo kansainvälisen yhteistyö- ja avustusjärjestelmän. Sopimusvaltion on ensisijaisesti itse huolehdittava kulttuuri- ja luonnonperintönsä suojelemisesta kansallisten voimavarojen sa mukaan.

Yleissopimuksessa todetaan, että sopimuksen osapuolena olevan valtion tulee toimittaa Maailmanperintökomitealle mahdollisuuksiensa mukaan inventointi sellaisista alueellaan sijaitsevista kulttuuri- ja luonnonperintöön kuuluvista kohteista, jotka soveltuvat

otettaviksi Maailmanperintöluetteloon.

Maailmanperintökomitea laatii, pitää ajan tasalla ja julkaisee »Maailmanperintöluettelo» nimistä luetteloa kulttuuriperintöön ja luonnonperintöön kuuluvista kohteista, jotka se katsoo vahvistamallaan perusteilla yleismaailmallisesti erityisen arvokkaiksi.

Viimeksi vuonna 1988 laaditussa Maailmanperintöluettelossa on 315 kulttuuri- ja luonnonperinnön suojelukohdetta, joista mainittakoon Egyptin pyramidit, Suuri Kanjoni Yhdysvalloista, Intian Taj Mahal-hautausmuistomerkki, Lontoon Westminster Abbey ja Kiinan Suuri muuri. Pohjoismaista vain Norjalla on toistaiseksi kohteita Maailmanperintöluettelossa. Ruotsin tekemä esitys on Unescossa parhaillaan tutkittavana. Norjan kohteet ovat Urnesin sauvakirkko, Bryggenin alue Bergenissä, Rörosin kaivosalue ja Altan kalliopiirustukset.

Lisätietoja antavat:

Va. toimistopäällikkö *Paula Purhonen*, museovirasto, esihistorian toimisto, puh. 4050 258.

Osastopäällikkö *Pekka Kärki*, museovirasto, rakennushistorian osasto, puh. 651 611. □